

~~...~~
In. 2.

9

FRIDERICI HOFFMANNI
SERENISS. AC POTENTISS. REGIS BORUSSIAE
CONSILIARII INTIMI, ACADEMIAE FRI-
DERICIANAE ET ORDINIS MEDICI
SENIORIS,
EXERCITATIO MEDICA
DE
BALSAMO
PERUVIANO,
EIVSQVE
VIRIBVS ET VSV.

HALAE MAGDEBURGICAE,
LITTERIS HENDELIANIS, 1750. (4)

BALESA
P...
...

PRÆFATIO.

NUllum gratius, & quod maiori suavitate sese commendat, nomen occurrit in foro medico, quam Balsami. Quivis, sive Chirurgus, sive Medicus sit, ad eius mentionem mox singularem efficaciam & virtutis medicamentosæ spem sibi promittit & concipit; qua de causa evenit, ut in more habeant Medici, generosa & magnæ virtutis, quæ præpararunt, remedia ad conciliandam gratiam & famam, Balsami vel balsamici titulo exornare & commendare. In vulgus enim notum est, Balsamum vel balsamicum, tale quid audire, quod fragrantissimo & suavissimo odore nares reficit, & insuper omnem labem ac corruptionem a corpore avertit: nemini enim ignotum, animantium cadavera, ad putredinem summe proclivis, Balsamo diu conservari & à corruptione defendi posse. Neque de nihilo est tanta Balsamorum æstimatio. Ex omnibus enim vegetabilibus non datur aliquod præstantius, quam succus talismodi oleosus, suavissimi ac penetrantis odoris ac virtutis, qui ex certis arboribus elicitur, unde merito Rex & Princeps vegetabilium talis balsamica arbor dici meretur. Sicuti vero sanguis inter animantia est nobilissimus ille liquor, qui vitæ & omnibus actionibus corporis præest, a quo totum corpus calorem, robur, incrementum & conser-

A 2

vatio.

vationem sortitur; ita succus qui inter cortices fertur, vegetabilium sanguis est, & ipsorum pretiosissima pars, a quo vegetatio ipsorumque omnis, medicamentosa virtus duci ac æstimari debet. Ex eo jam facile apparet, quod succus vegetabilium, quo puriori & suaviori resina & oleo pollet, eo majores obtineat laudes majoremque custodiat efficaciam. In tota enim rerum natura nullum principium majori donatum est agendi potentia nullumque eximiores virtutes atque effectus prodit, quam quod inflammabilis est indolis & sulphur seu resina & oleum audit, hoc mixtis non modo calorem, odorem, sed & vires ac spiritusascensionem elargitur, & præcipuarum operationum fons ac fundamentum est. Non immerito itaque peritiores Medicorum a multis retro temporibus ipsa Balsamica, quæ suavi, naturæ amica liquida resina constant, ad severissimorum morborum ferociam edomandam nullo non tempore maximi fecerunt. Inter ea jure meritoque palmam obtinuit & adhuc obtinet, Balsamum sic dictum Peruvianum, omni tempore a Medicis & Chirurgis celebratissimum. Et quum cogitatio animum subiret, de nobilissimo hoc simplici inter tantam farraginem nihil buc usque prodidisse, quod ex instituto ejus originem naturam & vires pertraheret; non dubitavi haud inutilem laborem fore, de præsentem materiam hanc paulo exquisitius excutere, & loco speciminis inauguralis ventilare. Neque spem abjicio, quemvis cordatum æquo animo laturum esse, quando non cujusvis curiositati, circa hoc argumentum, quod integrum tractatum exigit respondet. Interea Deum T. Opt. Max. supplex veneror, ut conatibus nostris ex alto benedicere, eosque in proximi salutem dirigere quam clementissime velit.

CAP.

CAPUT I.

Originem Orientalis Balsami inquirit.

§. I.

Ntequam ad scopum ipsum accedamus & Balsami Peruviani naturam & vires decenti scrutinio Medico persequamur, e re fore nostra judico, de origine hujus nominis ejusque varia acceptione quædam præmonere. Plures sunt qui Hebraicam ejus originem esse asserunt, dum Balsamum a Baal seu Bal, quod Dominum significat, & Sammen quod pinguedinem seu oleum notat, derivant, adeo, ut Balsamum, pinguedinum seu Oleorum Princeps audiat. Alii malunt, hanc vocem esse Orientalem, quoniam Balsamin in linguis Orientalibus Princeps aromatum

significatur. Nihil hoc loco addimus, quam ut nomen ipsi rei correspondere asseramus, quoniam tantum excellentissima Olea ac Sulphura Balsami titulo superbiunt. Equidem perperam vulgo, aliis rebus hoc eximium nomen assignarunt, dum apud Pharmacopolas linimentum omne ex variis fragrantibus concinnatum, Balsami nomine ornant. Hinc Balsami Rosarum, apoplecticus Cinnamonomi, nomina usitata sunt. Deinceps, compositos quosdam spirituosos liquores ex gummatibus resinis & Oleis fragrantibus, cum spiritu vini extractis vel destillatis nomen hoc attribuunt, unde surgunt nomina, Balsami nervini, Balsami vitæ. Ipsi quoque Chymici non veriti sunt, hoc nomen suis præparatis affigere, dum vel Salia fusa aut liquata, vel Sulphura Mineralium Oleis destillatis extracta, Balsamorum titulis insigniunt. Nobis Balsamum non est artificiale compositum, sed naturale quoddam simplex, ex vegetabilium familia oriundum, oleosum & inflammabile, consistentiæ fluidæ crassiusculæ, odoris fragrantis & virtutis mirabilis. Tale hoc proprie & κατ' ἐξοχήν Balsami appellationem sortiri debet. Et hoc jam commode de Balsamo de Tolu, Capaiba, Styrace liquida, & maxime Peruviano prædicatur.

§. II.

Balsamorum nostra appellatione sumptorum varia genera antiquis fuisse cognita, & ab ipsis propter egregium usum maxime æstimata, is credere debet qui veterum monumenta paulo attentiori animo versat atque manu evolvit. Inter alia jam ante Christum narum in oriente.

entalibus regionibus celebratum, & sancte pro usu asser-
varum fuit Balsamum quoddam, quod nostro tempore
Balsamum Orientale & verum dicitur. Non levis hinc
nata fuit controversia inter genuinos rerum naturalium
percrutatores, quale Balsamam fuit quo Ægyptii, Syri,
& Judæi ad balsamanda corpora & ad medicinam usi fue-
re, num hoc balsamum adhuc nostris temporibus cogni-
tum sit & usitatum nec ne? Sunt qui existimant post exci-
dium Hierosolymæ in Judæa, Balsamum verum non
amplius exstitisse, quale quid prodidit *Euonymus*. At
vero præter Plinium & Galenum, qui post excidium hoc
scripserunt ipse *Solinus* gravissimus Autor, Trajani tem-
pore vivens *Cap. 48. Polybistoris* Balsami existentiam
confirmat post Christum natum his verbis: In Judæa tan-
tum Balsamum nascitur, quæ sylva intra terminos XX.
jugerum usque ad victoriam nostram claudebatur. At
cum Judæa potiti sumus, ita loci illi propagati sunt, ut
jam nobis latissimæ colles sudent balsama: similes viti-
bus stirpes habent, malleolis digerunt, rastris nitescunt,
aquis gaudent, amant amputari, renacibus foliis sempiterno
adumbrantur. *Cornelius Tacitus L. V.* consimiliter
scribit: exsuperant in Judæa fruges nostrum ad mo-
rem, præterque eas balsamum & palmæ, balsamum mo-
dica arbor. Hanc Balsami autem plantam periisse *Theo-
phrastus* & *Monardus* scribit, hic inquit: Multis jam an-
nis periit id Balsamum quod in Ægypto nasci solebat, nec
usquam gentium amplius invenitur. Huic autem con-
tradicit *Clus. in Exotic. Lib. X. Cap. 9. de Balsam. pag. 304.*
scribens: Falleris *Monarde*, nam Arabia felix, quæ sola
Balsami plantas sponte nascentes ab omni ævo protulit

ac etiam nunc profert, legitimum balsamum præbet. Aliud quidem Ægyptus loco quodam Cairo vicinus quem Matharia appellant, nunc etiam Opopalsami frutices alit, sed ex Arabia semper petitur, quemadmodum olim Judæa habuit. Tale quid etiam affirmat *Brasavol. in Exam. simplic. p. m. 399. Busbeq. de legat. Turc. epist. 4. Nicol. Christoph. Razivil. in sua Hierosol. peregr. p. 177. Scaliger Exercitat. 157.* qui *Cardamum* Balsamum desuisse & in parvo esse pretio ajentem, vanitatis arguit.

§. III.

Describitur autem hæc planta quæ Balsamum Orientale, quo usi potissimum sunt in Regum inunctione, fundit, a Bocharo *in Tract. de Terra Sancta P. II. c. 5.* hæc tradens: Inter Heliopolim & Babyloniam medio fere loco est Balsami hortus, in Festo Michaelis lignum satis humile existebat, scilicet palmæ & dimidæ in altitudine habens folia parvula ut ruta sed parum albiora, & de ligno mecum detuli. Inter notas autem & characteres quibus hoc dignosci possit, celebrantur penes fide dignos Autores primo, ut planta hæc resinifera perpetuo vireat, postea magnitudinem habeat pedis longitudine ex pollicis crassitie, duorumque aut vel trium cubitorum altitudinem, ramulos multos & graciles obtineat: Deinde adjiciunt ejusdem esse hanc plantam cum vite naturæ, quam singulis annis ampurare necesse sit ne degeneret, cortex viridis est, folia viridia lentiscinorum folior: modo formata, nonnulla minutura aut rutæ faciem præ se ferunt, cortex digitis tritus valde odoratus est, saporis pinguis & aromatici instar thuris lignum candidat,

cat, odoris saporisque expers, hoc vocari solet Xylobalsamum.

§. IV.

Hæc planta nunc potissimum Ægypto apud Cairum colitur, qua de re omnium optime & studiose scripsit Prosper Alpinus excellent. ævi sui Botanicus, qui per novem annos Medicum clarissimum Venerorum Consulis claruit, ubi Medicorum tam Ægyptiorum, quam Hebræorum auxilio plantam penitus indagare, modumque colligendi Opobalsamum, norasque veri Carpobalsami Xylobalsami addiscere potuit, quod in sui de se ipso testatur de *Plant. Ægypti Tractatus Cap. 14.* Et multo clarius in suo de balsamo dialogo, quod cum Appella Arabe & Abdachim Hebræo-Medicis in examen vocat, in quo omnes propositi negotii difficultates tam clare & perspicue solvit, ut veritatis amanti, nullus amplius superesse possit scrupulus.

§. V.

Deinceps arbor balsami Orientalis flores fert parvos & albos in umbellæ formam compositos, quinque foliis obrotundis constantem, flori Acaciæ proximos. Ab hisce semina promanant flava, folliculis nigris siliquosis obrotundis, magnitudine unius digiti fasci involuta subrubentibus contenta, valde odorata, intus humorem flavum melli similem habentia, sapore amaro, parumque acri, linguamque ferientia, Opobalsamum redolentia, sicut præclare tradit *Wormius in Museo 223.* Quod ad modum attinet colligendi pretiosissimum illum liquo-

B

rem,

rem, qui Opobalsami nomine venit, notandum est, mensibus æstivis desinentibus umbris, luna plena incidendum esse corticem ad medullam usque, ita liquor exstillat, qui in vitrea vascula excipiendus. At vero non possumus hic fidem adhibere ipso Rajo, qui scribit, spacio trium horarum 12. hujus liquoris libras effundi, cum arboris magnitudo exigua contrarium potius suadeat. In eo autem omnes qui balsami hujus naturam & originem investigarunt consentiunt, quod liquor ille qui emanat, primo albo colore tinctus conspiciatur, & liquidior sit, mox paucis diebus in viridem mutetur olei crassitie, demum post aliquot annos aureus & mellis consistentiæ fiat, & instar terebinthinæ crassescat. Dicunt quoque porro primo tempore turbidum esse crassumque uti oleum statim ab olivis expressum, postea clarum fieri & tenuem, demum crassescere & sub aqua mergi, cum primum propter levitatem ascendat, & supra totam aquæ superficiem expandatur. Scribunt quoque de eo quod primis diebus acuti & validissimi sit odoris, ut aliquibus inter odorandum sanguinem e naribus eliciat, qui gravis odor cum tempore pereat & gratior & fragrantior sit. Sapor est acris, amaricans & paululum adstringens. Notatu dignum est, quod perficiatur aliqualis coagulatio lactis ab eo infuso. Probe notat celebris Scrip-
tor Gallus *du Pomet in Traité de Drogues p. 275.* quod hoc balsamum sit rarum pretiosissimum & in Matharia magnoque Cairo ubi in hortis crescit, & maxime colitur ac defenditur, rarius obtineri possit, nisi per Legatos Turcicos, quibus ceu munus offertur. Unde porro ad-
dit, adulteratum esse, quod vulgo venditur pro vero
Balsa.

de Balsamo peruviano, ejusque viribus & usu. II

Balsamo, & nihil aliud esse, quam balsamum Peruvianum cum Storace & Benzoë permixtum. Confirmat hoc assertum *Clusius in Monard. p. 103.* qui ejus unciam modo XX. modo X. ducatis vendi scribit. Quocirca hodiernum quod venditur & inclusum est nucibus Coccis pro Opobalsamo, artificiale est. Qui plura de hac materia legere vult, evolvat elegantissimum Tractaculum *Dni Volcameri, de Examine Opobalsami* inscriptum.

CAPUT II.

Balsami Peruviani examen scrutatur.

§. I.

Accedimus nunc ad balsami Peruviani originem indagandam, quod nostræ potissimum considerationis est. De eo scribit celeberrimus avi nostri Boranicus *Rajus ex Pisone in Histor. Plantar. pag. 1757.* Quod arbor sit mali Medicæ magnitudine, foliis amygdali maioribus tamen rotundioribus & magis acuminatis, floribus pentaperalis, in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum forma, sed procedente tempore quorundam veluti foliorum cæteris latiorum. Arbor est filiquosa, filiquis brevibus in singulis semine contento. In America & quidem Hispania nova & Mexico crescit, unde etiam Americanum, Mexicanum audit. Cortex contusus suavissimos dat globulos aliaque

B 2

multa.

multa. Lignum eius singularem usum præbet in aedificiis.

§. II.

Cæterum *Monardes* fidissimus rerum exoticarum Scriptor de arbore hujus balsami scribit: quod contineatur in America, vastæ sit magnitudinis, ad radicem usque ramosa, duplici cortice, septa, altero crasso suberini modo, altero tenui interno, materiam arboris complectente. Ex eo, quod inter utrumque corticem est, spatio, incisione Balsamum educitur. Fructum dicit esse ciceris aut pisi grano non maiorem, in extrema siliqua angusta, digitum longa, alba, tenuitate Regalis simplicis. Depinxit *Parckinsonius* pro balsami Peruviani arboris fructu, siliquam longam, angustam, quæ balsamum Peruvianum, aut Benzoinum adeo referebat, ut sibi plane persuaserit, ejusdem arboris fructum esse.

§. III.

Quod attinet ad modum colligendi Balsamum, peragitur hic duplici ratione, nempe vel per incisionem vel per coctionem. Incisio fit cultro quovis annuo tempore, præcipue post imbres serenitate aëri restituta, luna plena, ut perhibent. Discinditur nempe uterque cortex, ita emanat liquor tenax, subalbidus, limpidus, terebinthinæ consistentiæ, saporis acriusculi, aliquantulum amari, odoris fragrantissimi. Et hoc dicitur Peruvianum balsamum album estque rarius & carius nigro: nigrum autem quod ad nos magna in copia adfertur, decoctione extrahitur, videlicet referente *Clusii Commentar. in Monard. p. 302.* ramos atque etiam truncos arboris asula-

sularim & minutim concisos, in leberem amplissimum injiciunt multa insuper affusa aqua, bulliunt omnia & fervent quantum satis esse putant, igne sublato frigescere sinunt & conchyliis oleum supernatans colligunt. Id vero est, quod in has regiones invehitur, & quo vulgo utimur, colore ex nigro rubente, odoris suavissimi. Vasculis argenteis, vitreis, stanneis, aut fistilibus vitratis aservatur, aliam omnem materiam penetrans. Ex quibus patet, Balsamum Peruvianum esse vel album vel nigrum, & binas has species ex una arbore provenire, differre tamen parandi modo. Nam album stillat ex arbore ad medullam usque perforata instar olei terebinthinæ, & longe præferendum est balsamo nigro, quod cõctione paratur, ubi nonnullæ particulæ volatiles avolant.

§. IV.

Differt autem hoc nostrum Balsamum tam nigrum quam album a Balsamo sic dicto Copaiba. Duplex hoc nobis apportatur quale unum liquor est limpidus, stillans ex arboribus Americanæ Copaiba dictæ ad medullam usque perforatis, odoris fragrantis & gratissimi saporis acrisculi; alterum vero crassioris instar terebinthinæ est consistentiæ. Discrimen autem hoc dependet ex diverso colligendi tempore. Illud enim cum statim post arboris incisionem primo effluit, est admodum clarum, album, odoris resinosi. Hoc autem quod sequitur, magis aurei coloris & consistentiæ densioris est, quæ consistentia ipsi balsamo nomen conciliavit. Ultimum hoc balsamum nobis apportatur, magna in copia in lage-

nis ex Portugallia: alterum autem tenuius magis rarum est.

§. V.

Tandem discrimen quoque inter nostrum Balsamum & sic dictum Tolutanum. Existimant nonnulli Balsamum de Tolu & Balsamum Peruvianum album esse idem, falluntur autem in eo, differt enim arbor differt etiam natale solum. Arbor pino est similis & folia ceratiae faciem obtinent, semper virent, ramos quaque versum spargunt, teste *Rajo in Hist. Pl. p. 1759*. Locus ubi crescit est Provincia Hispaniae novae, inter *Cartbaginem* & *le nom de dieu sita*. Tolu Indis dicta. Incisione etiam exstillat ex arborum corticibus, coloris est aurei, saporis dulcis, grati, & non nauseabundi, limoniorum fragrantiam quodammodo refert, si pauxillum in vola manus fuerit fricatum. Rarius est in Gallia, in Anglia autem ordinario reperitur, unde ad nos advehitur, in consistentia sicca & tale frustulum Excell. Praeses possidet.

CAPUT III.

*Naturam, Principia & Elementa
Balsami Peruviani inquiri.*

§. I.

Quicunque remedium quoddam prudenter & cum ratione applicare & morbis opponere desiderat, is maxime omnium opus habet, ut prius probe inquiri.

inquirat in ejus principia seu elementa ex quibus compositum est. Sicuti enim actio & operatio medicamenti unice fluit & proficiscitur ex natura, principiorum textura ac mixtione eorundem, ita præcipuus labor medendum hic esse debet, medicaminum, quibus utitur adversus expugnandos morbos, naturam, indolem, modumque agendi probe cognitum exploratumque habeat. Plura autem sunt, quæ materiam cuiusdam simplicis patefaciunt, & inter hæc non modo sapor & odor, sed præcipue vel nomina ea, quæ occurrere solent sub mixtionibus hujus cum variis rebus, omne punctum absolvunt.

§. II.

Primum itaque sapor Balsami Peruviani acris est, paululum amaricans, utpote subtili acredine irritativa, papillas linguæ nerveas afficit. Subsimilis sapor in corporibus resinosis præsertim liquidis obtinet, qualis deprehenditur in terebinthina, strobilis pini, resin. lign. Quajaci, tam ea quæ coctione aqua, quam spiritu vini rectificatissimo extrahitur, resina Ladani, Storacis, in Storace liquida, Essentia Lign. Aloës, deprehenditur. Tenuis est hæc acredo testatur Sal quoddam volatile acidum cum oleosis particulis intime esse nuptum. Notum enim est, non tantum ex Analyfi Chymico, sed & ex compositione, resinas ex Oleo fluido æthereo & tali acido tenui esse constatas. Unde oleum quodvis æthereum destillatum permixtum cum spiritu Nitri concentrato abit in Magma resiniforme, quod subtili acredine ipsam linguam perit & afficit.

§. III.

§. III.

Odor Balsami Peruviani est suavis & fragrans inditio Sulphuris & Olei volatilis ætherei probe temperati. Recte enim a Chymicis odor petitur a sulphure, & quidem ejus suavitas a mixtura earum partium, quæ sulphur constituunt, temperata & proportionata. Fœror a mixtione intemperata, a proportionem discedente. Notandum autem hoc loco est, quod effluvia Balsami Peruviani, quæ admoto fortiori calore cochleari argenteo mittuntur in auras, in nares recepta, in limine arteriæ asperæ tussisculam ordinario quantam movere soleant, quod etiam aliis resinis, Benzoës resinæ, Storacis, perfamiliare, in manifestum signum, effluvia hæc tenuissima non expertia esse salis acris & stimulantis. Sulphureum autem, aut oleosum principium, palmarium esse balsami nostri ingrediens, vel sola inflammabilitas abunde manifestat. Utpote non modo in liquida forma, si debita ratione candelæ ardenti objiciatur, flammam probe concipit, verum etiam quando ad siccitatem redigitur, quod fit, si tantummodo arenæ candidæ miscetur, hoc ipsum præstat: præter hoc sulphuream materiam clare demonstrat, ejus facilis & promptissima dissolutio & intima unio cum spiritu vini rectificatissimo & oleis cunctis spirituosiss & destillatis, amice enim conjungitur cum his ipsis, neque olei, neque alterius unionem respuit. Hoc tamen non prætereundum est cum cera & cum oleis omnibus expressis balsamum Peruvianum sive calide, sive frigide mixtura fiat nunquam velle coire, unde etiam ii perperam agunt, qui inter olea cocta & expressa, pro medico usu, præsertim externo hoc ipsum miscent. Econtra probe

probe ingreditur balsama illa, quæ ex olsis destillatis composita sunt. At vero adversatio hæc expressorum oleorum & pinguedinum hanc affert utilitetem, ut non adulterari queat his ipsis. Falsum enim est, uti nonnulli autores habent, admixtione olei amygdalarum dulcium infici hoc balsamum. De balsamo Peruviano sic dicto albo, quod in officinis venditur res clara est, hoc nunquam vere purum, sed perpetuo adulteratum hoc oleo est. Nam lubenter, quod notabile est, olea expressa cum hoc balsamo junguntur, neutiquam autem cum nigro, quod, uti nos existimamus, citra adulterationem venditur.

§. IV.

Placet hoc loco mentionem quoque facere nonnullarum mixtionum, quas instituimus cum variis rebus; ita nostrum balsamum aquæ infusum fundum petit, plane autem respuit consortium aquæ, dum nullo modo vehementi etiam agitatione facta, ab ipsa turbatur vel lactescit. Id autem in ipso experimento curiose conspici licuit, quod extremitas pennæ immissa balsamo Peruviano, eoque imbuta quocumque, vitro aqua repleto inditur balsamum Peruvianum, ægre descendat, sed sub globosa forma, in medio vitri suspensum hæreat, simul ac autem extra aquæ superficiem penna ex aqua educitur, mox decidit de penna & infundum delabatur. Ratio iis qui gravitatis naturam cognitam habent, ex Physicis & Staticis facilis est. Datur tamen medium hoc Balsamum intime miscendi cum aqua simplici pura, & hoc est ipse vitellus ovi. Dicit vix potest, quam amice inque momen-

to ad superficialem tantum mixtionem, vitellus capiat hoc balsamum, intimeque cum ipso uniat. Mixtura postmodum hæc aquis indita, per omnia spatia diffunditur & flavescens turbidum colorem ipsis largitur. Non contemnendus hic in Pharmaceuticis modus est, balsamum Peruvianum portionibus & mixturis admiscendi. Cum oleo vitrioli rectificato quando miscetur particula balsami Indici, nulla fit effervescentia, sed tantummodo cum levi calore, color immutatur, & intense ac saturate purpureus ex utroque exsurgit, amboque abeunt in coagulum, quod quando aqua calida affusa sufficienter eluitur, aciditate vitrioli transeunte in aquam relinquitur purissima solida resina in manu tractabilis sine cohesione, quæ ad flammam perfacile accenditur, & in rectificato vini spiritu solvitur. Docet hoc experimentum, acidum, quod coagulationis causa & autor existit, nostro balsamo sufficiens deesse, unde liquidum permanet, hoc si adjicitur, stabilem acquirit consistentiam. Fecimus quoque simile experimentum cum spiritu nostro flammifico, hic cum certis oleis iisque aromaticis, intensissimam & lucidissimam flammam vehementer ardentem producit, ad mixtionem aurem aliorum oleorum v. gr. carvi, anisi, terebinthinæ, majoranæ, lavendulæ, mox intensissimam facit effervescentiam: hic mixtus cum nostro balsamo, non statim effervescebat, sed mora aliqua interjecta & facta agitatione demum ebullitionem prodebat, ob eam procul dubio causam, quod in balsamo quoddam æthereum oleum latitet, sed viscosis terreis partibus valde immersum.

§. V.

§. V. Tandem etiam quædam adjicienda veniunt, quæ variis factis destillationibus annoravimus. Primo enim hoc balsamum cum aqua mixtum & vesicæ cupræ inditum & destillarum nullum fundebat oleum, aqua tamen de odore quodammodo ejus fragranti participabat; Nihilominus ea aqua, quæ in vesica supernatans deprehendebatur manifesto odore, sapore, colore etiam aliquatenus flavo imbuta erat. Videtur nexus iste partium viscosarum, terrearum, olei tenuioris & ætherei, nec non salis acidi, tam arctus esse, ut vaporibus aqueis disjici nequeat. Non enim mirandum est, in Chymicis dari corpora, quæ sapore acri, nec non salis acris copia imo volatilis scatent, quæ tamen sub destillationibus humidis nihil de hisce suggerunt. Ita gelatinæ, sanguis animalium, ossa destillata, ex vegetabilibus, Zingiber dant aquam odore saporeque privatam.

§. VI.

Quandocunque autem intimior hic partium nexus ac vinculum dirimitur ac solvitur, ecce mox alius effectus sese pandit. Fecimus itaque experimentum, & lixivium satis forte sumimus hocque miscuimus cum balsamo Peruviano, mixturam indidimus vasi argenteo, & subdita flamma, hanc in ebullitionem fervidam conjecimus, ita mox conspeximus, dissolutionem balsami usque ad dimidium factam, nam saturate flavo lixivium tingebatur colore, & vapor qui in coctione emanabat, odorem penetrantem suavissimum exerebat, adeo ut pateat, hac ratione, aquam ex balsamo Peruviano ex vesica de-

stillari posse una cum subtili oleo præstantissimo. Est enim ea indoles alcalinorum salium, ut contextum viscosarum, oleosarum & resinosarum partium fortiter aggrediantur, dissolvant & oleum acido ac terra ligatum in pristinam volatilitatis libertatem vindicent. Verum enim vero adhuc longe nobilior modus eliciendi ex hoc balsamo spiritum fragrantissimum mirabilis virtutis prostat quem primus descripsit *Excell. Dn. PRÆSES in Annotationibus in Poterium p. 440.* nempe tres partes balsami Peruviani cum una parte salis tartari exacte triturantur in mortario, affunditur spiritus vini rectificatissimus vel melius spiritus rosarum ad eminentiam quatuor digitorum: extractio fit leni calore, postea destillatio in cucurbita vitrea per alembicum usque ad siccitatem, ita prodit spiritus, longe suavior & fragrantior ipso balsamo, qui in omnibus nervorum & cerebri affectibus a causa frigida & humida ortis, in omnibus partium nervosarum & glandulosarum nimis relaxationibus, efficaciam vix parem possidet. Relinquitur in cucurbita magma ex crassis viscosis terreis partibus constans, quod volatili oleo suavi penitus orbatum est. Notatu hoc loco dignum est, ipsum sal tartari oleum tenue & suave a tricis & involucris partium viscosarum separare, quod postmodum receptum in spiritu vini calore cum eo sursum rapitur. Eadem encheiresi ex aliis resinis, mastiche nempe succino, Benzoe, Myrrha, Aloës ligno, *Excell. Dn. PRÆSES* eduxit spiritus admirandæ virtutis & vix adhuc notos in pharmaceuticis.

§. VII.

Destillavimus quoque balsamum nostrum sicca via, miscuimus nempe partem unam hujus cum partibus duabus, arenæ, mixturam immisimus retortæ vitreæ, & facta fuit per arenam destillatio, ita prodiit oleum ex flavo rubrum, quod aquæ supernatabat, odoris non ingrati paululum empyreumatici, quod in spiritu vini rectificatissimo solum egregium liquorem nervinum, interne & externe assumendum constituebat. Destillatione ulteriori subsecutum est oleum crassius, fundum in aqua petens. Duplex enim oleum in balsamo Peruviano observatur, unum tenuius & levius, alterum crassius, potest hoc extemporaneo labore ad oculum demonstrari. Nempe sumatur balsami Peruviani particula, & ferventissimæ aquæ injiciatur, ita mox videbis, oleum quoddam instar cuticulæ supernatare, sapore penetranti imbutum, crassiores autem & majorem portionem in fundum descendere, ex quo patet, non inepte balsamum Peruvianum immisceri posse decoctis, quod adhuc magis ex voto succedit, si particula simul additur salis tartari.

§. VIII.

Ex hisce omnibus dictis & adductis, abunde elucere arbitror, balsamum Peruvianum esse succum resinoso-oleosum arboris ex corticibus & foliis, mediante aqua & igne extractum, qui compositus est ex oleo tenuiori & subtiliori viscosis terreis acidis partibus ligato & intricato. Probe hic est notandum, aquam non addi eum in finem, ut dissolvat & extrahat balsamicam & oleosam arboris partem, utpote hæc nullum habet in id ingressum,

gressum, sed calor tantummodo humidus facit liquationem & fusionem oleosarum & resinosarum partium, quæ in porulis & interstitiis corticis, potissimum arboris subsistunt, liquatæ autem per calorem oleosæ partes, recipiuntur in aquam, quæ si non adesset & sicco tantum calore negotium institueretur, periculum esset empyreumatis. Nihilominus tamen nostra non est opinio, aquam in extrahendo omni destitui virtute, equidem non adoriuntur ipsum oleum, in partes tamen acres, salinas, jus quoddam habet, unde dum in eas agit, easque in se recipit, una quoque adducit quasdam oleosas. Exemplo res clara est in decocto ligni guajaci. Hoc lignum valde est resinosum, & ob copiosam resinam admodum grave. Si ejus raspatura fortiter decoquitur in aqua per aliquot horas, & postea hoc ipsum decoctum inspissatur, relinquitur magma quoddam resiniforme, quod saporis est acrisculi, odoris fragrantis, multum accedentis ad storacis resinam. De hoc sumpta particula, & naribus excepta, sternutationes insignes, citra tamen capitis imbecillitatem efficit. Hoc tamen dolendum est ex libra una ligni, vix drachmas ij. posse obtineri, cum tamen uncie tres ad minimum ejus resinæ, si extractio fiat cum spiritu vini rectificatissimo, haberi possint.

§. IX.

Est nempe balsamum nostrum resina arboris liquida, possident nimirum omnes arbores succum quendam quo nutriuntur, vel gummeæ vel resinosæ naturæ. Gummea substantia gaudent arbores magis in nostris regionibus, in præcalidis autem & orientalibus, ob fortem solis æstum,

æstum, magis resiniformem adeoque calidiorẽ naturam acquirit. Hic succus nutritius fertur per intermedium corticis spatium & per ipsa folia, unde vel incisione facta exsudat, & calore externo humiditate absumpta concrefcit in solidiorem substantiam, coctione autem cum aqua & extractione vel cum spiritu vini facta, ex poris tam radicis quam ligni extrahitur. Quod si autem uti in aromatibus fit, pars oleosa tenuior prævaleat partibus acidis & gummeis, coctione cum aqua & destillatione facta, purissimum æthereum, oleum quod delicatissima & volatilior istius succi pars est, obtineretur, unde nulla resina, nullum balsamum liquidum ex aromatibus v. gr. caryophyllis, cinamomo, nucista, floribus macis, corticibus citri præparari potest, optime autem oleum. Ex guajaco autem & ligno aloës resina fit, quoniam pars oleosa magis particulis terreis & acidis est imbuta. Dantur autem certa ligna, ex quibus nec oleum destillari, nec resina cum spiritu vini confici potest, elegantissimum autem balsamum liquidum producitur. Et tale est santalum flavum, ejus limaturæ si affunditur spiritus vini rectificatissimus & inde emergens essentia leni calore abstrahitur, remanet balsamum perfectissimum, consistentia & colore Peruviano simile, odore ambram redolens. Hoc nuper præparavit *Excell. Dn. PRÆSES*, & ad aliquot uncias servat.

§. X.

Dicimus itaque in nostro balsamo esse temperatam & valde proportionatam mixtionem elementi sulphurei oleosi, tenuis, & olei crassioris & viscosioris, salisque acidi, quo

quo nulla resina, nullum vegetabile solet destitui. Ex substantia hac oleoso-resinosa & viscosa deduci jam merito debet omnis virtus, quæ in nostro balsamo latitat, imo non tantum eo principio, vires per experientiam & ex posteriori cognitæ peti, sed & novæ incognitæ inveniri & detegi possunt.

CAPUT IV.

De usu Balsami Peruviani interno remediis ex ipso paratis internis.

§. I.

PAUCIS autem hic recensēbimus, in quibusnam affectibus tam internis quam externis, Chirurgis & Medicis eximiam opem & levamen balsamum Peruvianum præstiterit. Ut autem exordiamur ab usu interno, ante omnia in omni decubitu & defluxione feri & pituitæ, glandularum tumoribus, laxitatibus, nervorum tono dejecto, præsentissimam opem tulit, & nominatim in gonorrhœa tam maligna quam benigna, unice hoc Balsamum præmissis purgantibus idoneum est, molestum hunc affectum tollere, sive ejus sola essentia fumatur, sive cum vitello ovi in forma Electuarii redigatur.

§. II.

In fluore albo quoque præmissis purgantibus, per epicrisin agentibus, medicamentis nempe laxativis ex radicibus,

dicibus, herbis, maxime melissa, abrotano, corticibus lignorum confectis, essentia balsami Peruviana cum tinctura martis Zwelfferi mixta, in rebelli hoc & molestissimo foeminarum affectu, non omittis externis quoque cum eodem balsamo suffumigationibus in uterum receptis, egregium levamen aliquoties attulit. In nimis feri excretionibus & destillationibus lymphæ per sclearum, perustissim in veteratam per nares, in raucedine, uvulæ relaxatione, essentia succini cum essentia balsami Peruviani mixta, & cum tinctura antimonii acri maritata, nimium illum fluxum ex stagnatione feri & glandularum laxitate ortum, roborando & tonum, restituendo egregie cohibet.

§. III.

Præterea balsamum hoc mirifica pollet virtute in læsionibus, corruptionibus & exulcerationibus partium consolidandis, adeoque in ulcere pulmonum, renum exulceratione ejus usus circumspæctus mirabilis est. Probe autem hic notandum, balsamum sibi relictum per se esse nimis calidum, unde cum aliis temperatis peropportune miscetur in Balsamum, ex hujus censu est Locarelli qui ex oleo florum hypericonis vino Hispanico, santalo rubro, terebinthina veneta, & balsamo Peruviano, cunctis debita dosi sumptis conficitur. Vidimus hoc ipso balsamo perfecta Phthisi laborantes, & per plures annos graviter affectos feliciter restitutos. Singulis nempe diebus drachma semis cum decocto hordei succo cancerum fluviatilium roborato, æstus compescendi gratia, fuit assumpta, exterius ipsi regioni stomachali simul ap-

D

plica.

plicabatur hoc nostrum balsamum cum oleo nucistæ, menthæ, carvi commistum. Continuatio autem, quod probe notandum est, per dimidium annum fieri debet servata simul accurata diæta. Potest etiam balsamum pectorale egregium ex eo concinnari, si sumantur balsami sulphuris cum oleo amygdalarum dulcium præparati uncia una balsami Peruviani in vitello ovi soluti, balsami de Copaiba ana drachmæ duæ, olei anisi drachma semis. In hic balsamus in omnibus affectibus pectoris etiam ipso asthmate, nimis excretionibus purulentæ & viscosæ materiæ, divinas medentibus porrigit manus. In læsionibus & exulcerationibus intestinorum post Dysenteriam gravem, idem balsamum Peruvianum vel Locatelli per clysteres applicatum, vel intus etiam assumptum, ad consolidationem, Practicis celeberrimis passim testantibus laudatissimo pollet effectu. In Asthmate pituitoso elæosacharum balsami Peruviani, vel syrupus ex eo factus balsamicus nobis dictus, egregiam præstat efficaciam. Paratur autem hoc elæosacharum sequenti ratione: recipitur nempe sachari canariensis uncia una, miscetur cum drachma semis Balsami Peruviani, syrupus autem hic fragrantissimus & gratissimus, in officinis Brunsvicensibus a magni nominis Archiatro Coneringio introductus prostat. Præparatio autem sequentem in modum fit: ad libram nempe aquæ hordei affunditur balsami Peruviani uncia semis, per Balneum Mariæ fit destillatio usque dum dimidium prodierit. Humiditas autem in cucurbita relicta & balsamo supernatans, cumque ejus oleo tenui imbuta coquitur cum sachari debita quantitate, ad syrups consistentiam. Sapore hic syrups

pus

pus gratissimus est, virtute quoque præstantissimus, & certe omnibus quotquot in officinis prostant antefendus, commodissime enim & magna cum gratia, quibusvis potionibus potest admisceri. Extemporaneum autem parari potest, si sacharo soluto debita quantitas spiritus nostri balsamici, de quo supra facta fuit mentio, adjiciatur.

§. IV.

In affectibus nervorum & capitis v. gr. verrigine paralyfi, epilepsia, imbecillitate capitis, post discussam apoplexiam, cephalalgiiis gravativis a causa pituitosa ortis, soporosis affectibus, Balsamum, omniaque ex eo parata, & jam recensita divinam afferunt opem. Nascuntur hi affectus ut plurimum ex nimia laxitate & tono dejecto membranarum, vasculorum & nervulorum cerebri, unde circulatio sanguinis debita impeditur, humores pituitosi viscidi accumulatur. Ad tonum itaque debitum restituendum, ad humores stagnantes in motum redigendos, non potest non sale suo tenui acri & sulphure amico, tonico, multum contribuere nostrum medicamentum. Optime autem tali in casu usurpatur sub forma pillularum, quando nempe extractis vegetabilium amaris nec non purgantibus debita in quantitate admiscetur. In omnibus autem affectibus spasmodicis, doloribus arthriticis, revmaticis, hystericis, nec non viscerum contractionibus, quas largæ sanguinis effusiones quandoque subsequi variis in locis solent, in usu quotidiano crebriori habuit *Excell. Du. PRÆSES* sequentem spiritum. Nempe combinavit spiritum prædictum balsami

Peruviani cum tinctura antimonii acri & spiritu eboris rectificato anatica portione, prodit hac mixtura spiritus nobilissimarum virium, spiritui Bussiano longe præferendus, qui dictis in affectibus, item præservationis causa ad quosvis cujuscunque generis morbos præsidium est generosissimum, triginta vel quadraginta guttulis sumptis. Tandem adversus scorbutum & luem veneream, & ubi humorum coagulum adest, motusque imminutus existit, vires balsami nostri non contemnendæ veniunt. Notum enim est, in hisce refractariis morbis, ea, quæ resina acri stimulante & balsamica, sanguinem & humores fortiter concitante pollent, inter specifica numerari. Extra dubium quoque est siue essentia hujus Balsami decoctis lignorum admisceatur, siue in forma pillularum adhibeatur, exoptatissimam operationem exinde promanare debere. Tandem etiam in ventriculi & intestinorum vitiiis, tono eorum ob spasmi frequentiam dejecto adeoque dispositionem ad tormina colica, ad flatulentiam, vomitum, nauseam, virtus balsami Peruviani est excellentissima. Hunc in finem ingreditur Elixir Balsamicum *Excell. Dn. PRÆSIDIS*, ejusque balsamum vitæ, quæ duo remedia intus cum cibus sumpta & continuata, præfatis in affectibus, omnique defectu virium & spirituum virtutes, vix ab aliis remediis obtinendas, fovent & sustinent.

CAPUT

CAPUT V.

De usu Balsami Peruviani externo
& externis remediis.

§. I.

Lustravimus jam nostri simplicis breviter usum internum & medicamenta huic destinata, præparationes nobiliores candide communicavimus, superest jam, ut pauca etiam verba faciamus de usu ejus externo, eoque chirurgico cum satis etiam ille nobilis sit. Nolumus vero esse longiores cum satis abundeque hujus usus Chirurgis perspectus sit. Non enim datur excellentius remedium, in omnibus periculosis tendinosarum & nervosarum partium læsionibus, exulcerationibus & contusionibus, hoc ipso, & vix habet simile in omnibus naturæ regnis, maxime omnium autem in capitis læsionibus, pericranii, membranarum cerebri, ipsiusque cranii vulneribus, & contusionibus, in ipsa quoque trepanationis operatione hoc balsamum solum omnibus palmam præripit.

§. II.

Notum est, in partibus sic dictis frigidis nempe membranosis & tendinosis, quæ a motu sanguinis vitali valde remota sunt, læsiones summe periculosas enasci quibus convulsiones, spasmi, sphacelationes, inflamma-

tiones frequenter conjunguntur. Respuunt hinc omnia pingua, inviscantia, poros obstruentia, amant autem omnia balsamica quæ putredinem avertunt, motumque fluidarum partium internum per earum fibras conservant. Prout autem diversus est læsionis modus diversis quoque rationibus solet misceri & a prudentibus applicari. Ita nonnulli miscent cum melle & spiritu vini, qualis mixtura in duræ matris vitio optima. Alii cum vitello ovi, thure & mastiche, quod egregie facit ad puris generationem. Alii oleum tartari fœtidum & balsamum sulphuris terebinthinatum ipsi jungunt, quod arceat putredinem in antiquis sordidis profundis fistulosis exulcerationibus & corruptionibus.

§. III.

Quandocunque cum Essentia balsami nostri miscetur Essentia succini, myrrhæ, mastiches, flor. Hyperici, vulnerarium præstantissimum Elixir paratur, quod vel solum omnia recentia vulnera sanat, antiqua ad incarnationem & consolidationem perducit, putredinem & carnem luxuriantem abigit, cariem ossibus absumit & recentem carnem prognerat. In gingivis exulceratis, sphacelosis, scorbuticis idem elixir virtutes ostendit egregias.

§. IV.

Tandem in omnibus doloribus, spasmodicis contractionibus, paralyticis nervorum resolutionibus, ubique

de Balsamo Peruviano, ejusque viribus & usu. 21

cunq̄ue locorum ipsæ consistunt, nostrum Balsamum solutum in spiritu vini rectificato, additis camphora, oleo nucistæ & croco, instar incantamenti dolores abigit, debitumque robur paribus addit, ipsisque egregium solamen affert. Ingreditur quoque balsamum apoplecticum tam siccum quam liquidum, cujus inunctio in temporibus, vertice, naribus & cervice facta, ab omnibus præternaturalibus sanguinis & seri in capitis & cerebro factis stasibus præservat, & gravissimis capitis affectibus nervorumque imbecillitatibus interno usu sic medetur. Ad roborandum imbecillum stomachum, in frigida ejus constitutione, in nausea, vomitu, externe cum oleis stomachicis inunctum, vel emplastris stomachalibus additum, expertissimi est effectus.

§. V.

Tandem quoque elegantissimum præbet suffimigium, quod fit, si vel hoc balsamum Peruvianum solum vasi argenteo inditur & carbonibus imponitur; effluvia in nares recepta, coryzam, ori imissa raucedinem, tollunt, ano applicata alvi fluxum, in uterum autem recepta fluorem album cohibent: postremo adreficiendos spiritus & ad aëris humiditatem & vappescentiam ejus corrigendam non datur excellentior & fragrantior fumus, quam si hoc balsamum cum resina storacis & gummi benzoës in mortario calido miscetur, addito oleo ligni rhodii & cinamomi, fit hac ratione pretiosissima illa massa, quæ vulgariter dicitur Hispanica. Plura jam resta-

32 *Exercitatio medica, de Balsamo Peruviano, &c.*

restarent enumeranda specialiora, sed indigitasse hæc saltem suffecerint quibus sapiens quis percommode uti poterit. Coronidis loco addimus hanc unicam cautelam, ut abstinemus a balsami hujus usu tunc temporis, quando febriles adsunt commotiones & ventriculus copia bilis repletus est, nec non in statu plethorico, ubi vasa nimium sanguine impuro turgent.

F I N I S.

ULB 1504

VD18

ULB Halle

3

002 102 838

SE

NE

FRIDERICI HOFFMANNI

SERENISS. AC POTENTISS. REGIS BORVSSIAE
CONSILIARII INTIMI, ACADEMIAE FRI-
DERICIANAE ET ORDINIS MEDICI
SENIORIS,

EXERCITATIO MEDICA

DE

BALSAMO
PERUVIANO,

EIVSQVE
BVS ET VSV.

MAGDEBURGICAE,
HENDELIANIS, 1750. (4)

xrite colorchecker CLASSIC

